

УДК 37: 331. 108: 338. 43

Костенко Олена Михайлівна, к. т. н., доцент, Полтавська державна аграрна академія

Сердюк Ольга Іванівна, к. е. н., доцент, Полтавська державна аграрна академія

Мирна Ольга Володимирівна, к. е. н., доцент, Полтавська державна аграрна академія

ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТРІВ – ШЛЯХ ЯКІСНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ І СПЕЦІАЛІСТІВ, ЗАЙНЯТИХ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Рубрика: Якість освіти

У статті обґрунтовано причини, мету, завдання та заходи зі створення регіонального навчально-практичного центру Полтавської державної аграрної академії. Охарактеризовано базу регіонального навчально-практичного центру ПДАА – ТОВ «Маяк» Котелевського району Полтавської області.

Ключові слова: практична підготовка, регіональний навчально-практичний центр, ТОВ «Маяк» Котелевського району Полтавської області.

Вступ. Реалізація стратегічних напрямів аграрної політики, спрямованих на створення продовольчої безпеки країни, нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції, активізацію інвестиційної діяльності та проведення активної соціальної політики на селі, значною мірою залежить від кадрового потенціалу галузі, рівня підготовки керівників і спеціалістів, зайнятих в агропромисловому виробництві.

Перехід до ринкових відносин, розвиток різноманітних форм

господарювання вимагають відповідного кадрового забезпечення і суттєвих змін у підготовці працівників для роботи в цих умовах, зокрема, підвищуються вимоги до відповідності рівня підготовки у вищих навчальних закладах сучасним запитам роботодавців, до забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Одним із напрямів вирішення даної проблеми є поетапна практична підготовка майбутніх фахівців із послідовним нарощуванням рівня професійних знань та практичних навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науково-методичній літературі питанням поліпшення якості практичної підготовки у вищих навчальних закладах надається все більш уваги. В Україні наукові дослідження в цій сфері проводять такі фахівці: М. П. Хоменко [3], В. І Свистун. [1, 2], Д. А Костюк та ін. Віддаючи належне стосовно широкого спектру наукової думки, варто водночас наголосити на відсутності аналізу досвіду з організації практичної підготовки фахівців аграрної сфери поза межами вищого навчального закладу.

Ставлення та визначення мети статті. Метою дослідження визначення місця, ролі, завдань та комплексу заходів з формування та розвитку регіонального навчально-практичного центру як засобу якісної практичної підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів і на баз сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, одним із основних положень у розв'язанні проблеми кадрового забезпечення аграрного сектору економіки є вдосконалення механізму практичної підготовки студентів на аграрних підприємствах, де діють сучасні технології виробництва сільськогосподарської продукції, й разом із тим підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників вищих аграрних навчальних закладів освіти.

З метою задоволення потреб аграрного сектору у висококваліфікованих

фахівцях, створення сучасного кадрового потенціалу у сільському господарстві та його ефективного використання. на базі ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району – одного з кращих сільськогосподарських підприємств області – створено регіональний навчально-практичний центр Полтавської державної аграрної академії.

Основними причинами, що викликали необхідність його створення були:

- складна економічна і соціальна ситуація на селі;
- недостатній рівень державного фінансування аграрних навчальних закладів, навчально-дослідних господарств у плані придбання нових зразків сільськогосподарських машин і знарядь, новітніх технологій у рослинництві й тваринництві;
- значний розрив між теоретичною і практичною підготовкою майбутніх спеціалістів для аграрного сектора;
- збільшення питомої ваги серед студентів аграрних вишів міської молоді;
- відсутність належного інформаційного забезпечення сільського населення з питань господарювання в ринкових умовах;
- недостатній рівень практичної підготовки значної кількості науково-педагогічних кадрів аграрних навчальних закладів.

Основна мета створення регіонального навчально-практичного центру – органічне поєднання теоретичного навчання з виробництвом та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (практичні аспекти).

Основними завданнями існування регіонального навчально-практичного центру є:

1. Здійснення практичної підготовки студентів, підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників академії.
2. Сприяння розв'язанню пріоритетних завдань з інноваційного розвитку аграрного сектора та сільських територій регіону.
3. Сприяння поширенню інформаційно-дорадчих послуг з питань

високоєфективного ведення сільського господарства крупно-товарними виробниками та селянськими (фермерськими) господарствами.

4. Довузівська підготовка учнів випускних класів на основі дистанційної освіти.

5. Сприяння створенню аграрного ліцею на базі Котелевської середньої освітньої школи з урахуванням приміщень центру для проживання викладачів академії в період викладання спеціальних дисциплін.

6. Сприяння молодим спеціалістам у створенні фермерських господарств, отриманні довгострокових кредитів на основі бізнес-планів, придбанні сільськогосподарської техніки, племінної худоби, налагодженні виробництва, переробки та збуту виробленої продукції.

7. Сприяння підвищенню рівня ефективності молодіжної політики на селі.

З метою реалізації вищезгаданих завдань а також згідно із Програмою створення Центру виробничого навчання Полтавської державної аграрної академії, що розроблена відповідно до Угоди про співробітництво між Міністерством аграрної політики України та Полтавською обласною державною адміністрацією, передбачено наступні заходи:

–реконструкція на території ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району приміщення для навчально-науково-житлового комплексу з навчальними аудиторіями, науковими лабораторіями, кімнатами для проживання викладачів і студентів;

–вирішення з керівництвом ТОВ «Агрофірма «Маяк» питання харчування (на час практики) студентів та викладачів;

–погодження з Головним управлінням агропромислового розвитку облдержадміністрації щорічного контингенту студентів за спеціальностями для проходження виробничої практики в господарстві;

–розробка програм проходження студентами виробничої практики в господарстві в розрізі спеціальностей;

–створення кваліфікаційної комісії з визначення готовності студента

працювати на тій чи іншій посаді в аграрному секторі;

- розробка графіка щорічного підвищення кваліфікації викладацького складу академії та її структурних підрозділів у господарстві ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району включно до 2015 року;

- створення на базі Центру інформаційно-аналітичної служби з питань високоефективного ведення сільськогосподарської галузі крупно товарними виробниками та селянськими (фермерськими) господарствами;

- розробка освітньої програми для працівників у сфері підприємництва, менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування;

- створення в академії програми, яка б забезпечувала розв'язання пріоритетних завдань з інноваційного розвитку агропромислового виробництва та сільських територій, впровадження новітніх технологій у рослинництві й тваринництві;

- розробка програми довузівської підготовки учнів випускних класів сільської місцевості на основі дистанційної освіти;

- щорічна закладка в ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району полігонів сортів і гібридів основних сільськогосподарських культур вітчизняної та зарубіжної селекції, екологічне випробування технологій боротьби з шкідниками, хворобами та бур'янами;

- визначення умов участі спеціалістів господарства в проходженні виробничої практики студентами;

- створення в господарстві електронної інформаційно-довідкової мережі.

Згадана програма входить окремим розділом до Державної програми економічного і соціального розвитку України. Її фінансування здійснюється за рахунок Державного, обласного, районних бюджетів та ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району.

У межах виконання програми на сьогодні в регіональному навчально-практичному центрі Полтавської державної аграрної академії на базі ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району доцільно проводити

наступних видів виробничих практик у розрізі напрямів підготовки та спеціальностей (табл. 1).

Таблиця 1

Види виробничих практик у розрізі напрямів підготовки та спеціальностей, що плануються до проведення у регіональному навчально-практичному центрі ПДАА на базі ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району

Напрямок підготовки	Вид практики	Освітньо-кваліфікаційний рівень
Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва	Виробничо-технологічна	«Бакалавр», 3 курс
	Виробничо-експлуатаційна	«Бакалавр», 3 курс
	Виробничо-ремонтна	«Бакалавр», 4 курс
Агрономія	Виробнича (технологічна) практика	«Бакалавр», 3 курс
	Науково-дослідна практика	«Спеціаліст»
	Науково-дослідна практика	«Магістр»
Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва	Виробнича практика	«Бакалавр», 3 курс
	Виробнича практика	«Спеціаліст»
	Виробнича практика	«Магістр»
Ветеринарна медицина	Оперативна хірургія	«Бакалавр», 3 курс
	Загальна та спеціальна хірургія	«Бакалавр», 4 курс
	Епізоотологія та інфекційні хвороби	«Бакалавр», 4 курс
	Акушерство та гінекологія	«Бакалавр», 4 курс
Облік і аудит	Технологічна виробнича практика	«Бакалавр», 3 курс
Фінанси і кредит	Технологічна виробнича практика	«Бакалавр», 3 курс
	Технологічна виробнича практика	«Бакалавр», 3 курс
Економіка підприємства	Організаційно-аналітична практика	«Бакалавр», 3 курс
	Виробнича комплексна практика з фаху	«Бакалавр», 4 курс
Менеджмент	Виробнича практика	«Бакалавр», 4 курс
	Виробнича практика	«Спеціаліст»
	Виробнича практика	«Магістр»

Особливе значення навчально-практичний центр має для підготовки фахівців з менеджменту та адміністрування. ТОВ «Агрофірма «Маяк»

Котелевського району, як об'єкт виробничої практики з менеджменту, відповідає всім сучасним вимогам, а саме:

по-перше, функціонує на ринку України 20 років і здійснює диверсифіковану виробничу, торговельну, посередницьку, оптово-збутову та інші види діяльності;

по-друге, застосовує інноваційні форми та методи управління й організації планово-економічної роботи, комерційної й маркетингової діяльності, бухгалтерського обліку;

по-третє, впроваджує прогресивні технології виробництва, організації праці та управління.

В процесі проходження виробничої практики з менеджменту студенти матимуть змогу вивчити специфіку господарсько-фінансової діяльності аграрного підприємства, адже ТОВ «Агрофірма «Маяк» має розвинену організаційну структуру. Це багатoproфільне господарство обробляє 14 тисяч гектарів сільськогосподарських угідь, утримує тисячі голів свиней, корів та іншої живності, славиться стабільно високими врожайми зернових, кормових і технічних культур.

Студенти якнайкраще зможуть ознайомитися з характером управління діяльністю та організацією управління в аграрних підприємствах, оскільки штат ТОВ «Агрофірма «Маяк» укомплектований висококваліфікованими фахівцями, здатними створити відповідні умови студентам у набутті професійних навичок. Досягнення агрофірми є також безперечним доказом високого професіоналізму її керівника, Героя України, заслуженого працівника сільського господарства України, кавалера ордена княгині Ольги III ступеня та орденів Святої Анни IV ступеня й Святої великомучениці Варвари – Тетяни Михайлівни Корост,

Оскільки, ТОВ «Агрофірма «Маяк» останнім часом досягла найвищих показників як в регіоні так і в Україні з виробництва сільськогосподарської продукції, фінансової діяльності, впровадження сучасних форм господарювання, студенти зможуть досконало вивчити також практику

управління виробничо-технологічною та фінансово-економічною підсистемою.

ТОВ «Агрофірма «Маяк» є для студентів кращим прикладом в управлінні маркетинговою та логістичною діяльністю: підприємством здійснюється як оптова, так і роздрібна торгівля продукцією й товарами власного виробництва, фірмова торгівля через власну мережу є пріоритетним напрямом галузі переробки власної сировини. Підприємство постійно підтримує базу елеваторів, зерноскладів, КХП і ХПП, що використовуються переважно для ведення бізнесу в сфері агропромислового комплексу.

У ТОВ «Агрофірма «Маяк» існує вискоєфективна система управління якістю, яку мають вивчити студенти в ході виробничої практики. Зокрема, тут якість молока відповідає європейським стандартам, завдяки чому господарство отримало Статус спеціальної сировинної зони для виробництва продуктів дитячого дієтичного харчування.

Крім того ТОВ «Агрофірма «Маяк» має статус насіннєвого господарства, що дає змогу реалізувати якісний посівний матеріал і бути вітчизняним виробником якісної продукції не лише рослинництва, а й тваринництва (з репродукції молодняку великої білої породи свиней та чорно-рябої породи корів).

У ході виробничої практики студенти матимуть змогу вивчити досвід ТОВ «Агрофірма «Маяк» і в управлінні соціально-психологічною підсистемою, яку можна вважати провідною. Керівництво підприємства формує кадровий потенціал підприємства, працевлаштувавши в період фінансової кризи 158 осіб, переважно молодих спеціалістів, гарантуючи їм гідні умови праці, належний рівень заробітної плати й розвиток соціально-побутової сфери.

Система управління стратегічним розвитком ТОВ «Агрофірма «Маяк» та її конкурентоспроможністю також взірець для багатьох аграрних підприємств та об'єктом вивчення для студентів у процесі виробничої

практики. ТОВ «Агрофірма «Маяк» реалізує наступні стратегічні напрями діяльності: переробка значної кількості виробленої сільськогосподарської продукції на власних потужностях та реалізація її через власну мережу; завершення будівництва молочного комплексу та зернового елеватора; налагодження міжнародних зв'язків з Європою, країнами СНД.

Управління інноваційною діяльністю в ТОВ «Агрофірма «Маяк» також є предметом детального вивчення для майбутніх фахівців. Розвиток підприємства постійно супроводжується нововведеннями в технічній і технологічній сферах (новітня техніка вітчизняного виробництва та світових лідерів фірм «Клаас», «Джон-дір», «Кейс», «Лемкен», технологія обробітку ґрунту NO-TILL). До найбільш вагомих інноваційних капіталовкладень можна віднести: комплекс з виробництва молока «Годувальниця», збудований за німецькою технологією з доїльним залом американської фірми BOUMATIC, зерносушильний комплекс, комбікормовий завод.

Визнаючи надзвичайну актуальність питання виховання молоді, ТОВ «Агрофірма «Маяк» запроваджує практику діяльності трудових загонів. Це дає змогу студентам долучитися до вирішення питань зайнятості молоді у літньо-осінній період; організації змістовного дозвілля, а також сприяння всебічному розвитку фізичних здібностей молоді, пропаганди здорового способу життя.

З таких міркувань, діяльність навчально-практичних центрів вищих аграрних закладів освіти на базі сучасних високотехнологічних сільськогосподарських підприємств із розвиненою інфраструктурою є життєво важливою умовою здійснення якісної практичної підготовки майбутніх фахівців і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (практичний аспект).

Висновки. Створення та функціонування регіональних навчально-практичних центрів аграрних вищих навчальних закладів сприятиме ознайомленню студентів та науково-педагогічного персоналу вищих аграрних закладів освіти та її структурних підрозділів з новітніми

технологіями виробництва й переробки сільськогосподарської продукції, набуттю студентами практичних навичок роботи в сучасних сільськогосподарських підприємствах, адаптації молодих спеціалістів до практичної роботи в агропромисловому виробництві. Навчально-практичний центр даватиме можливість випускникам аграрних навчальних закладів безпосередньо на виробництві вивчати практику техніко-технологічного забезпечення сільськогосподарського виробництва, менеджменту й маркетингу, набуття досвіду проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, фінансування, кредитування, страхування ризиків та ін. на сучасному сільськогосподарському підприємстві.

Актуальні напрями подальшої розробки проблеми. Навчально-практичні центри залишатимуться потужною базою для практики, яка охоплює всі ланки професійної діяльності в агропромисловому виробництві. Суттєвою перевагою такого виду практичного навчання має стати проведення консультацій досвідчених професіоналів, обмін думками між усіма учасниками навчально-практичного центру з питань виховання справжнього професіонала. Сільськогосподарські підприємства – бази навчально-практичних центрів повинні активно долучатися до проектування методологічних і практичних складових навчального процесу, виходячи з перспектив розвитку аграрного виробництва в країні та регіоні, умов підприємства, його потенціалу. При підготовці фахівців з менеджменту та адміністрування ОКР «Магістр» бажано організувати виробничу практику на рівні вищих ланок управління підприємства, залучати до співпраці топ-менеджерів. Вище викладені дефініції і в подальшому перебуватимуть в полі активної наукової уваги.

Література.

1. Свистун В.І. Зміст професійно-управлінської компетентності фахівця-аграрника / В. І. Свистун // Модернізація освіти: пошуки, проблеми, перспективи : Мат. міжнар. наук.-прак. конф. – К.-Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 84-86.

2. Свистун В. І. Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. І. Свистун. – К. : 2007. – 43 с.

3. Хоменко М.П. Практична підготовка студентів у вищих аграрних навчальних закладах. / М. П. Хоменко. – К.: Аграрна освіта, 2004. – 195с.

В статье обосновано причины, цели, задачи и мероприятия по созданию регионального учебно-практического центра Полтавской государственной аграрной академии. Охарактеризовано базу регионального учебно-практического центра ПГАА – ТОВ «Маяк» Котелевского района Полтавской области.

Ключевые слова: практическая подготовка, региональный учебно-практический центр, ТОВ «Маяк» Котелевського району Полтавської області.

Костенко Е. М., Сердюк О. І., Мирна О. В. Формирование и функционирование региональных учебно-практических центров – путь качественной практической подготовки руководителей и специалистов, занятых в агропромышленном производстве.

In the article are substantiated the reasons, objectives, tasks and methods for creation of the Educational Practical Center in Poltava state agrarian academy. It is characterized the base of the Regional Educational Center in PSAA (Poltava state agrarian academy) – Ltd “Majak” in Kotelevski district of Poltava region.

Keywords: practical training, regional theoretical and practical centre, Ltd “Majak” in Kotelevski district of Poltava region.

O. M. Kostenko, O. I. Serdyuk, O. V. Mirna. Formation and functioning of the Regional Educational centers as a way for qualitative practical training of administrators and specialists who are engaged in agro-industrial production.